

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ
ΤΟΥ
ΚΥΠΡΟΥ Σ. ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ
«ΠΟΔΑΤΤΕ ΤΟΥ ΖΥΟΥ»

Από : Αίθουσα Εκδηλώσεων
Γρηγόρη Χόπλαρο «Γεωργίας»
Πρώην Δ/ντή Δημοτικής Εκπαίδευσης Χοιροκοιτία

Κυριακή 17 Ιανουαρίου 2016

Διάβασα τις 89 σελίδες του βιβλίου του Κύπρου Κυπριανού «Ποδάττε του Ζυού», χωρίς υπερβολή, απνευστί. Είναι γραμμένο με γλαφυρό ύφος, που χαρακτηρίζεται από παραστατική, κομψή και λογοτεχνική διατύπωση.

Λέγεται και υποστηρίζεται από μεγάλους παιδαγωγούς και ψυχολόγους ότι οι παιδικές αναμνήσεις και τα βιώματα είναι πολύ δυνατά και έντονα και παραμένουν στη μνήμη του ανθρώπου ανεξίτηλα μέχρι «τας δυσμάς του βίου του». Δεν μπορούν να

διαγραφούν από τη μνήμη και αφήνουν μόνιμη και διαρκή την ανάμνηση και την επίδρασή τους στο χαρακτήρα και στην κοινωνική πορεία και ανάπτυξη του ανθρώπου.

Έτσι και οι θύμησες του συγγραφέα για την κατεχόμενη γενέθλια γη, για το αγαπημένο του χωριό τις Μάντρες παρατίθενται στο βιβλίο του σαν το λαγαρό νερό, το ολοκάθαρο και κρυστάλλινο νερό, δίχως τον κουρνιαχτό που σήκωσε πίσω το πέρασμα τόσων χρόνων από τον εκτοπισμό και την προσφυγιά. Σταλαματιές μελιού τη μια στιγμή, δάκρυ πικρό την άλλη. Τη μια προσφέροντας μέλι και μάννα οι γλυκιές αναμνήσεις και την άλλη πίκρα και πόνο και άγρια τραμουντάνα γι' αυτούς που έφυγαν και για το χωριό που στενάζει κάτω από την μπότα του κατακτητή.

Το βιβλίο με τις 23 μικρές του ιστορίες είναι αφιερωμένο στη μνήμη της συζύγου του συγγραφέα Ελένης. Εκδόθηκε από τις εκδόσεις «Πήλιο», τη γλωσσική επιμέλεια ανέλαβε ο Κυριάκος Χατζηλουκάς και την εικονογράφηση ο Στυλιανός Παπαμάρκου. Ο συγγραφέας τοποθετεί πάνω στο χαρτί, όσα αξιώθηκε να ζήσει στο μικρό χωριό του, τις Μάντρες και όσα οι μαρτυρίες των άλλων συγχωριανών

του ακούμπησαν στην πέννα του. Πολλοί από τους ήρωες των μικρών ιστοριών του, έχουν φύγει από τη ζωή. Ζουν μόνο στη μνήμη μας. Και αυτό το βιβλίο ίσως να είναι και ένα σεμνό μνημόσυνο γι' αυτούς.

Όλες οι ιστορίες είναι πολύ παραστατικές και κάνουν τον αναγνώστη να μη στέκεται αδιάφορος απέναντί τους επειδή τα γεγονότα είναι αλαργινά και απόμακρα. Πιστεύει ο συγγραφέας πως οι μικρές ιστορίες που αφορούν εμπειρίες και βιώματα δικά του αλλά και των άλλων συγχωριανών του δεν πρέπει να ξεχαστούν. Γιατί είναι κομμάτι της ζωής και της παράδοσης όχι μόνο του χωριού αλλά και όλου του νησιού μας.

Η οδύνη του συγγραφέα που βρίσκεται μακριά από το μικρό χωριό του, τις Μάντρες, είναι πολύ έντονη. Ο πόθος για επιστροφή μεγαλώνει καθημερινά και βαθαίνει τις πληγές στο σώμα και στην ψυχή του. Οι πλαγιές, οι λόφοι, οι ρεματιές και οι κορφές του Θρυλικού Πενταδακτύλου τον ελκύουν αφάνταστα. Η προσφυγιά τον θλίβει, του ματώνει την καρδιά, σκίζει τα σωθικά του. Η βουκολική ζωή, το βουνίσιο αέρι, η δροσερή βρύση, η ρεματιά με

τα μερσίνια, το μάζεμα των χαρουπιών, το θέρος, το ασιερόμπασμα, τα μοναστήρια του χωριού, τα παιγνιδίσματα των συννέφων είναι σίγουρα σύμβολα κάποιας παλαιότερης ζωής και αντικείμενα νοσταλγίας και ένδειξη του πόθου της επιστροφής. Θέλει να ξαναχαρεί τη φύση του χωριού με τις λεπτές μυρωδιές των θάμνων, να τον κοιμίζουν τα πουλιά της λαγκαδιάς και οι πέρδικες του δάσους. Όμως αλίμονο, γιατί, η μπότα του κατακτητή βαραίνει το αγιασμένο χώμα του χωριού.

Εκτός από τις 23 μικρές ιστορίες, που εν είδει διηγήματος παρουσιάζονται στο βιβλίο, περιλαμβάνονται πρόσθετα μια μικρή επεξήγηση για τον τίτλο του βιβλίου. «Ποδάττε του ζυού». Ζυός είναι η κορυφογραμμή και στην προκειμένη περίπτωση η κορυφογραμμή του Πενταδακτύλου. Ποδάττε, δηλ. στην απ' εδώ μεριά, νότια του βουνού βρίσκεται μεταξύ άλλων το χωριό Μάντρες που είναι η γενέτειρα του συγγραφέα. Ποτζειίττε του Ζυού, δηλαδή στην απ' εκεί μεριά, βόρεια του βουνού βρίσκονται μεταξύ άλλων τα χωριά Ακανθού, Δαυλός και Φλαμούδι. Στις πρώτες εισαγωγικές σελίδες διανθίζουν το βιβλίο ο χαιρετισμός / πρόλογος του Πανιερωτάτου Μητροπολίτη Κωνσταντίας και Αμμοχώστου

κυρίου Βασιλείου, τα ποιήματα «Πενταδάκτυλος» και το «Χωρκό μου» καθώς και μια μικρή εισαγωγή από το συγγραφέα. Στο τέλος εκτός από τον επίλογο και τις ευχαριστίες παρατίθεται γλωσσάριο με επεξηγήσεις κυρίως κυπριακών λέξεων και φράσεων.

Η γλώσσα του βιβλίου όπως ανέφερα και στην αρχή της παρουσίασης είναι πολύ παραστατική, με γλαφυρό ύφος και λογοτεχνική διατύπωση. Απλή και απέρριτη δημοτική εμπλουτισμένη με αρκετές λέξεις της κυπριακής διαλέκτου, όπως ο ρεσπέρης (ο γεωργός), το τζιβέρτιν (η κυψέλη), το πιδκιαύλιν (ο αυλός), η φασούλα (το δρεπάνι), το ζωνάρι (το ουράνιο τόξο) κ.ά.

Σ' όλες τις ιστορίες εμπεριέχεται αρκετό συναίσθημα, στοχασμός, δράση και προβληματισμός. Διάχυτος είναι ο θαυμασμός και η εκτίμηση προς τους κατοίκους του χωριού που μοχθούσαν με την καλλιέργεια της γης τους ή με τη βοσκή των προβάτων στους αγρούς και στους κάμπους.

Σε αρκετές ιστορίες παρατίθενται αστείες καταστάσεις και χιουμοριστικές σκηνές που κάνουν τα κείμενα πιο ευχάριστα, παραστατικά και ενδιαφέροντα.

Σχεδόν όλα τα κείμενα διανθίζονται με ταιριαστό, λειτουργικό και πετυχημένο τρόπο, φυσικά και αβίαστα με παροιμίες ή φράσεις / λέξεις από την κυπριακή διάλεκτο ή την Αγία Γραφή. Παράλληλα αρκετά τοπωνύμια του χωριού αναφέρονται στις ιστορίες όπως ο Ίψαρος, ο Κακοτρής, η Ταππούρα, ο Σπαλαχόβανος, η Παναγία του Τοχνιού, η Χάραφτη, ο Έλυμπος κ.ά.

Ταυτόχρονα μέσα από τις σελίδες του βιβλίου παρελαύνουν και αρκετά πρόσωπα, είτε πραγματικά, είτε φανταστικά. Μυθοπλασία και πραγματικότητα, πρόσωπα υπαρκτά και φανταστικά συνυφαίνονται στο υφαντό του χωριού «Μάντρες» στα μέσα του 20^{ου} αιώνα και δημιουργούν μια εικόνα ζηλευτή από κάθε άποψη. Με τη συμπυκνωμένη σοφία τους τα πρόσωπα αυτά εντυπωσιάζουν όπως : ο γέρο-Χάηλος, ο γέρο-Ττόουλος, ο Σταυρής ο ρεσπέρης, ο Σιμητράς ο πρωτεργάτης, ο Αδάμος, ο

Χαμπής ο Γονιός, η Βασιλού του Κατσικίτη, η γιαγιά η Φωτού και τόσοι άλλοι.

Ως προς την αισθητική ανάλυση ο συγγραφέας χρησιμοποιεί πλούσια εκφραστικά μέσα όπως παρομοιώσεις, μεταφορές, προσωποποιήσεις, ταιριαστά επίθετα κ.ά. Τα πλούσια εκφραστικά μέσα, η περίτεχνη και κομψή έκφραση, που κοσμούν όλα τα κείμενα δημιουργούν ολοζώντανες εικόνες που μας μεταφέρουν σκηνές από τη κοινωνική, θρησκευτική και αγροτική ζωή του χωριού.

Οι κεντρικές ιδέες σ' όλες τις ιστορίες που παρουσιάζονται στο βιβλίο είναι δύο: ο Πενταδάκτυλος και το χωριό του συγγραφέα, οι Μάντρες. Ο Πενταδάκτυλος είναι κυρίαρχη ιδέα, είναι πηγή ζωής, ζωντανή ύπαρξη με την ξεχωριστή πανίδα και χλωρίδα του. Είναι θρύλος και σύμβολο αγώνα για επιστροφή, όπως αναφέρεται και στο ομώνυμο ποίημα.

Πενταδάκτυλος

Ένα όνομα, μια Ιστορία, ένας θρύλος, ένα σύμβολο.

Τάχα ν' ανθίζουν ακόμα οι αροδάφνες του;

Κι οι Ρήγαινες, ακόμα να σεργιανίζουν

στις βαθύскиωτες ρεματιές του

Ν' απλώνει ακόμα ο κισσός τα πλοκάμια του

και ν' αγκαλιάζει ερωτικά

πότε τη ντροπαλή μυρτιά

και πότε τη ναζιάρα την αντροκλιά;

Να παίρνουν ακόμα οι μέλισσες

καρπό απ' το θυμάρι του;

Το κυκλάμινο ξυπνά και πάλι κάθε φθινόπωρο

για να χαιρετήσει τον πατέρα Ήλιο;

Δεν ξέρω.

Ξέρω, όμως πως είσαι ακόμα εκεί,

πάντα εκεί, Πενταδάκτυλε!

Ταυτόχρονα το μικρό χωριό Μάντρες στα ριζά του Πενταδάκτυλου είναι ο χώρος που διαδραματίζονται όλα τα γεγονότα και οι ιστορίες του βιβλίου. Είναι ο μικρόκοσμος των κατοίκων με τις ασχολίες, τα

βάσανα, τους αγώνες για επιβίωση και εξασφάλιση του επιούσιου.

Είναι πολύ χαρακτηριστικό το ποίημα για τις Μάντρες που αναφέρει :

Το χωρκό μου

Θωρείς τζείνον το βουνό

που στέκεται θλιμμένον;

Τον Πενταδάκτυλον, λαλώ,

τον τουρκοπατημένον.

Ένι στην ρίζαν του χωρκόν

χτισμένον με καμάριν

όμορφον τζαι περήφανον

οι ΜΑΝΤΡΕΣ με το νάμιν.

Τριυρκασμένον το' χουσιν

πεύτζιοι τζαι τεπαρίσσια

τζαι στες κουφάλες των ελιών

φουλιάζουσιν μελίσσια.

Παραθέτω πιο κάτω τους τίτλους των μικρών ιστοριών που συνθέτουν το βιβλίο και πολύ περιληπτικά το περιεχόμενο της κάθε ιστορίας.

1. Μια συνηθισμένη μέρα στο χωριό

Ο κάθε χωρικός ξεκινά για τη δουλειά του και το χωριό μοιάζει σαν μια κυψέλη στην οποία δεν έχουν θέση οι οκνηροί, οι τεμπέληδες, οι κηφήνες.

2. Η ευτυχία του βοσκού

Ο γέρο-Χάηλος απολαμβάνει τις ομορφιές της φύσης και παίζει αμέριμνος τη φλογέρα του, βόσκοντας τα πρόβατά του.

3. Ένα κλωνάρι μερσινιάς

Ο γέρο – Τόουλος μια ζωή στο κοπάδι, αναγκάζεται στα γεράματά του, να φορέσει ποδιά και να γίνει καφετζής. Σε κάποια στιγμή εγκαταλείπει όμως το καφενείο και πάει στα γνώριμα του λημέρια, φέρνοντας ένα κλωνάρι μερσινιάς στο καφενείο, σύμβολο της στενής του σχέσης με το βουνό.

4. Ο πρωταρκάτης

Ο Σιμητράς, το καλύτερο δρεπάνι του χωριού, δίνει σαν σε ιεροτελεστία το σύνθημα για την έναρξη του θερίσματος στα χωράφια του Σταυρή.

5. Το ασιερόμπασμα

Λεπτομερής περιγραφή της κοπιαστικής διαδικασίας του ασιερομπάσματος, της μεταφοράς δηλαδή του αχύρου στον αχυρώνα καθώς και η περιπέτεια ενός μικρού παιδιού που κόντεψε να χάσει τη ζωή του, αφού τον σκέπασαν τα άχυρα.

6. Κυνηγώντας το μαύρο χρυσάφι

Το μάζεμα των χαρουπιών, μοιάζει με πανηγύρι στο οποίο συμμετέχει όλη η οικογένεια.

7. Τα στοιχεία του τόπου

Ο Πιτσιβής και ο Ταλαράς, οι δυο τοπικοί άνεμοι της περιοχής, ανατολικός και δυτικός, που ανάλογα με το φύσημά τους προμήνυαν βροχές και καλοχρονιά ή ανομβρίες αντίστοιχα.

8. Ο Θεός παίρνει δανεικά

Η Ττουλούμπα που ανυψώθηκε ως υδάτινη στήλη προς τον ουρανό, στην περιοχή της Χάραφτης, φαίνεται να δίνει δανεικό νερό προς το Θεό, που του έχει λείψει.

9. Όταν τα επουράνια ανοίγουν

Τα παιδιά δεν μπορούν να εξηγήσουν το φαινόμενο με τα πεφταστέρια, τις γνωστές Περσίδες, που πέφτουν στη γη από τον ουρανό γύρω στις 6 Αυγούστου, που γιορτάζουμε τη Μεταμόρφωση του Σωτήρος.

10. Η μοναδική διόρθωση

Ο Θεός έδωσε σ' όλους τους θάμνους μοναδικές μυρωδιές. Ακόμη και σ' αυτούς που μας ενοχλούν με τα αγκάθια τους.

11. Σύννεφα ταξιδιάρικα

Περιγράφονται οι κινήσεις των συννέφων που δημιουργούν στον ουρανό χίλιους δυο σχηματισμούς.

12. Ο πεύκος του Μηνά

Η αδηφάγος φωτιά κατέκαυσε μεγάλη έκταση πευκόφυτου δάσους μαζί και το αγαπημένο πεύκο του Μηνά που κάθε μέρα επισκεπτόταν, κουβέντιαζε μαζί του και απολάμβανε τη δροσιά του.

13. Τα γνήσια παιδιά της γης

Οι μικροί μαθητές του σχολείου προσπαθούν με κάθε τρόπο να πάρουν το πρώτο βραβείο στο διαγωνισμό σχολικών κήπων.

14. Ο Κέδρος του Πενταδακτύλου

Ο Χαμπής ο Γονιός, εργάτης στο δασονομείο μεταφέρει από το δασικό Κολλέγιο του Προδρόμου, όπου πήγε για ένα σχετικό σεμινάριο, ένα μικρό κέδρο. Το φυτεύει στην πλαγιά του Πενταδακτύλου και το περιποιείται με μεγάλη φροντίδα. Η μετανάστευσή του στην Αγγλία τον πληγώνει αφάνταστα και επιστρέφοντας στο χωριό, τρέχει να δει και να περιποιηθεί το αγαπημένο του κέδρο.

15. Η Ταπούρα

Η διαδικασία του κτυπήματος των ρούχων, για να καθαρίσουν, στην περιοχή του χωριού που λέγεται Ταπούρα και η φαιδρή ιστορία μ' ένα αλεπουδάκι που πήρε τα ρούχα από το κοφίνι μιας γυναίκας του χωριού και παίζει μαζί τους.

16. Ο όρκος

Ο γέρο-Χριστόφορος, δεμένος άρρηκτα με τη γη του χωριού του, αρνείται επίμονα να ακολουθήσει τα παιδιά του στην πόλη. Προτιμά να πεθάνει στο βουνό, στις μυρωδιές των θάμνων, ακούοντας το γλυκό κελάδημα της πέρδικας.

17. Ο γκαμηλιέρης

Περιγράφεται η δύσκολη ζωή του γκαμηλιέρη και οι πολλοί κίνδυνοι που διατρέχει καθημερινά, διανύοντας μεγάλες αποστάσεις.

18. Η γιαγιά του καρυθκιού και του μητσικόριου

Τα εγγονάκια της Βασιλούς του Κατσικίτη της κλέβουν το γλυκό καρυδάκι που είχε μόνο για τους ξένους. Παράλληλα το

αγαπημένο της λουλούδι, το ματσικόριο που το έβαλε και δίπλα στο μελισσώνα της, της το έβαλαν τα εγγονάκια της δίπλα στο κρεβάτι της, όταν πια ήταν ανάπηρη στο στρώμα.

19. Η γιαγιά του μεροκαμάτου

Οι δυσκολίες που συνάντησε η γιαγιά Φωτού μέχρι να αναθρέψει τα παιδιά της που έμειναν ορφανά.

20. Το δισάκι

Η περιπέτεια του συγγραφέα και της αδελφής του, όταν αφηνίασε το γαϊδούρι, που μέσα στο δισάκι του ήταν τα δυο αδέλφια.

21. Το πρώτο χελιδόνι

Η λακτάρα των παιδιών του χωριού να δουν το πρώτο χελιδόνι της Άνοιξης και το χάλασμα της χελιδονοφωλιάς από τον ξάδελφο του συγγραφέα.

22. Το λαγούμι

Οι προσπάθειες του Λαμπρή να βρει νερό στα χωράφια του, σκάβοντας με το τσαπί του την πλαγιά του Πενταδακτύλου.

23. Ο άγνωστος αγνοούμενος

Οι δυσκολίες, τα βάσανα, ο πόνος, η πίκρα και όλα τα θλιβερά συναισθήματα, που δοκίμασε η Σοφία για τον αγνοούμενο άντρα της και η άρνησή της να ξαναπαντρευτεί.

Με την τραγική ιστορία του άγνωστου αγνοούμενου τελειώνει το βιβλίο. Ταυτόχρονα όμως σηματοδοτεί και την καταστροφή, τον ξεριζωμό, την προσφυγιά. Όλα χάνονται, θολώνουν, βάφονται κόκκινα, στο χρώμα του αίματος και της φωτιάς του Απίλα. Ο χρόνος, βέβαια, γιατρεύει τις πληγές. Οι κάτοικοι του χωριού, όπως όλοι οι πρόσφυγες, ξαναρχίζουν τη ζωή τους. Σκορπισμένοι στα τέσσερα σημεία του ορίζοντα, με πόνο και βάσανα, ξεπερνούν με το πείσμα και τη θέλησή τους κάθε δυσκολία. Χωρίς να χάνουν την ελπίδα και τον πόθο για επιστροφή στους τόπους που γεννήθηκαν.

Στοιχείο αξιοσημείωτο που πραγματικά εντυπωσιάζει τον προσεκτικό αναγνώστη είναι οι αρχές και αξίες που απορρέουν από τις μικρές ιστορίες του βιβλίου. Αρχές και αξίες που συνθέτουν τον πολιτισμό και την κουλτούρα όχι μόνο των Μαντριτών αλλά όλων των κατοίκων του νησιού μας. Και αυτό δεν γίνεται παραθετικά με τη μορφή ηθικολογίας αλλά ενυπάρχει μέσα στις ιστορίες με τρόπο φυσικό και αβίαστο.

Έτσι μας εντυπωσιάζει η αγάπη προς το Θεό, η βαθιά θρησκευτική πίστη που διακρίνει όλους τους ήρωες του βιβλίου και γενικά τους κατοίκους του χωριού. Όλες οι γεωργικές ή άλλες δραστηριότητες των κατοίκων ξεκινούν με το σταυροκόπημα και την επίκληση του Χριστού και της Παναγίας. Στις ανομβρίες ζώνουν με νήματα την εκκλησία του Αϊ – Μάμα και το ξωκλήσι του Τοχνιού. Η παράκληση «βρέξε Θεέ μου βρέξε» ακούεται απ' όλα τα χείλη των κατοίκων. Αλλά και το «Δόξα σοι ο Θεός» ακούεται πάντοτε ως ευχαριστία προς τον Ύψιστο με την ολοκλήρωση μιας γεωργικής ή άλλης δραστηριότητας.

Σχεδόν σ' όλες τις ιστορίες διαφαίνεται η αγάπη των κατοίκων προς τη γενέθλια γη. Αγάπη προς τα ζώα που τους βοηθούν στις καθημερινές τους δουλειές, σεβασμός και αγάπη προς τα δέντρα, τους

θάμνους, τα λουλούδια, το γάργαρο νερό της βουνίσιας βρύσης, τα πουλιά της φύσης που το κελάδημά τους, τους ξεκουράζει και τους δίνει παρηγοριά, ελπίδα και κουράγιο για να συνεχίσουν το δύσκολο έργο τους και τον αγώνα για επιβίωση. Πολύ χαρακτηριστικές σ' αυτή την περίπτωση οι ιστορίες με τον «Πεύκο του Μηνά» και τον «Κέδρο του Πενταδακτύλου» του Χαμπή του Γονιού. Αλλά και η ιστορία του γέρο – Χριστόφορου που αρνείται να εγκαταλείψει το χωριό του και το κοπάδι του παρά τις πιεστικές παραινέσεις των παιδιών του και τα προβλήματα υγείας που τον βασανίζουν. Προτιμά να πεθάνει στις πλαγιές του Πενταδακτύλου, στεφανωμένος με αγριολούλουδα και μερσίνια και ακούοντας τα κακαρίσματα των περδικιών ως τελευταίο ασπασμό, τηρώντας ταυτόχρονα τον όρκο πίστης που έδωσε προς τη γενέθλια γη.

Το δέσιμο της οικογένειας και η ανατροφή των παιδιών είναι ένα άλλο χαρακτηριστικό γνώρισμα που απορρέει μέσα από τις ιστορίες του βιβλίου. Παρά τις δυσκολίες της ζωής, τον αγώνα για επιβίωση, οι γονείς ανατρέφουν τα παιδιά τους με το σωστό τρόπο, με αρχές και αξίες αιώνιες, πρώτα με το δικό τους παράδειγμα, για να γίνουν καλύτεροι απ' αυτούς και να ζήσουν μια πιο άνετη ζωή. Αγάπη προς

το Θεό, σεβασμός στους μεγαλύτερους, συμπάρασταση στους συγχωριανούς, αγάπη προς τη φύση, έφεση προς τα γράμματα, προσήλωση στα ήθη και έθιμα, φιλοξενία, σεβασμός προς τους νεκρούς είναι μερικά μόνο παραδείγματα σωστής ανατροφής των νέων που απορρέουν από προσεκτική ανάγνωση των ιστοριών.

Αγαπητέ Κύπρο,

Το βιβλίο σου «Ποδάττε του Ζυού» μας μετέφερε νοητά στα αγαπημένα μας χωριά. Εμένα προσωπικά στο χωριό μου τη Συρκανιά της Κυθρέας, που βρίσκεται όπως και οι Μάντρες στο ίδιο υψόμετρο, στα ριζά του Πενταδακτύλου. Όλες οι ιστορίες μας φέρνουν στην μνήμη θύμησες που αναμοχλεύουν την ψυχή με καθαρότητα και ζωντάνια. Θύμησες που μας συντροφεύουν παντοτινά και τις κουβεντιάζουμε συχνά με τον εαυτό μας.

Μόλις ολοκλήρωσα το διάβασμα του βιβλίου σου, αυθόρμητα ήρθε στο μυαλό μου το ποίημα του Κώστα Κρυστάλλη «Στο Σταυραϊτό» και έκανα ένα ταιριαστό παραλληλισμό. Ο ποιητής, μακριά από την πατρίδα του την Ήπειρο, νιώθει κούραση και ανία στην Αθήνα.

Εξαντλημένος από τα πολλά προβλήματα υγείας που τον βασανίζουν, νοσταλγεί την όμορφη ζωή του χωριού του. Παρακαλεί το σταυραϊτό να χαμηλώσει και να τον πάρει, στις φτερούγες του, πίσω στο χωριό που γεννήθηκε, στην Ήπειρο, στις ομορφιές της φύσης, του βουνού και του κάμπου, στη βουκολική ζωή, στη βουνίσια βρύση, στις μυρωδιές των θάμνων και των άγριων λουλουδιών.

Παρακαλώ σε σταυραϊτέ, για χαμηλώσου λίγο
και δωσ' μου τις φτερούγες σου και πάρε με μαζί σου,
πάρε με απάνω στα βουνά, τι θα με φάει ο κάμπος.

Μ' αυτό τον παραλληλισμό ολοκληρώνω την παρουσίαση του βιβλίου σου αγαπητέ Κύπρο, και σου εκφράζω τα θερμά μου συγχαρητήρια. Ταυτόχρονα σου εκφράζω και τις ευχαριστίες μας που μας έδωσες την ευκαιρία να θυμούμαστε εμείς οι παλιοί και να μαθαίνουν οι νεώτεροι, για τη ζωή, τις συνήθειες, τα επαγγέλματα και τις ασχολίες των παλαιότερων.